ליקוטי הלכות — הלכות ברכת השחר

כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא יְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה כוּ' עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּהַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" הַמְדַבֵּר מֵהִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה וְכוּ' (בְּסִימָן נ"ו), עַיֵּן שָׁם שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְתוֹכָהּ אֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְאָז יוּכַל לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה דַּעַת וְאָז אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ עַד מָתַי פְּתָיִים כוּ' וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת קוֹל הַתַּרְנְגוֹל, כִּי בַּלַּיְלָה מִתְגַּבֶּרֶת הַהַסְתָּרָה, כִּי הִיא בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-כֵּן אָז הַמַּלְכוּת בְּגָלוּת וְעַל-כֵּן אָז הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה הֵפֶךְ חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה אָז מַתְחִיל לְהָאִיר הַדַּעַת בְּהַמַּלְכוּת וַאֲזַי מַתְחִיל תִּקּוּן הַמַּלְכוּת וְעַל-כֵּן נַעֲשֶׂה אָז מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּינִים וּגְבוּרוֹת, נַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּיְקָא דַּעַת וּמַכְרִיזִין וְאוֹמְרִים, "עַד מָתַי פְּתָיִים תֶּאֱהָבוּ פֶּתִי" בִּבְחִינַת אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת כַּנַּ"ל וְזֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתַּרְנְגוֹל שֶׁהוּא מַכְרִיז וּמְעוֹרֵר הָעוֹלָם לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר וְהוּא בָּא מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת דַּיְקָא, כִּי הַגְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם הַהַסְתָּרוֹת, נִתְהַפְּכוּ וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם דַּעַת וּמַכְרִיזִין וּמְעוֹרְרִין, "עַד מָתַי פְּתָיִים כוּ' עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם" וְעַל-כֵּן מְבָרְכִין אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה, שֶׁעַל-יְדֵי הָאָרַת הַבִּינָה, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין לְתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת, עַל-יְדֵי זֶה הֵם נִתְהַפְּכִין וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, "לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה", הֵפֶךְ הַהַסְתָּרוֹת שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ לְאוֹר, אֲבָל עַל-יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת מַבְחִין בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, בֵּין חֹשֶׁךְ לְאוֹר, בֵּין רַע לְטוֹב. וְזֶהוּ, "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה" 'בִּינָה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַגְּבוּרוֹת שֶׁנִּמְתָּקִין וְנִתְהַפְּכִין לְדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל, הוּא עַל-יְדֵי הַבִּינָה, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין וְעַל יָדָהּ נִמְתָּקִין וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְכוּ' מִי זֶה בְּחִינַת בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ח), "מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה,. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי ה' צְבָאוֹת יִעַץ וּמִי יָפֵר, הֵינוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאָרַת הַבִּינָה לְתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל וְזֶה, "מִי גֶּבֶר יִחְיֶה"', עַל-יְדֵי זֶה "יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה", כִּי עַל-יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה לְדַעַת וְאוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קָמַיְהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי זֶה מְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ב' נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר עַל-פִּי "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" הֲלָכָה א':

כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא מְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה וְכוּ', וְעִנְיַן בִּרְכַּת שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְעֶבֶד וְאִשָּׁה וְכוּ' וְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְעִנְיַן פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת וְעִנְיַן פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה:

עַל פִּי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבֵּן מֶלֶךְ שֶׁנֶּחֱלַף בְּבֶן הַשִּׁפְחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה כֻּלָּהּ מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ וְהוּא פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל אַחַר שֶׁסִּפֵּר מַעֲשֶׂה זֹאת בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הוּא כֻּלָּהּ הַפְלֵא וְכוּ' וְאֵין לְהַאֲרִיךְ כָּאן בִּשְׁבַח גְּדֻלַּת הַמַּעֲשִׂיּוֹת, כִּי גָּבְהוּ מִדַּעְתֵּנוּ וְכוּ', רַק מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם

אֵיזֶה רֶמֶז בְּעָלְמָא אָנוּ מְחַיָּבִים לַחְתֹּר וְלִמְצֹא בְּחַסְדֵי ה', כִּי שָׁמַעְתִּי גִּלּוּי דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁנַּחְתֹּר לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בָּהֶם מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא וְגַם אָמַר שֶׁיְּכוֹלִין לִמְצֹא הַרְבֵּה מֵהָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת מִי שֶׁבָּקִי וּמֵבִין בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים, רַק גּוֹף הַמַּעֲשֶׂה בְּעֶצֶם מִי וּמָה וְאֵימַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וְכוּ' וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה:

הֲלָכָה ד' נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ו':

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רטו מֵעִנְיַן הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פְּדְיוֹנוֹת, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁמֹּשֶׁה עוֹסֵק תָּמִיד לְגַיֵּר גֵּרִים וְכוּ', כִּי נִסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּשָּׁם הַפְּדְיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פְּדְיוֹנוֹת וְכוּ', כִּי מֹשֶׁה עוֹמֵד בֵּין שְׁמָ"ד לְרָצוֹן וּמַעֲלֶה מִשְּׁמָ"ד לְרָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הִתְגַּלּוּת הַנִּפְלָא הַזֶּה כִּי פֶּלֶא הוּא:

וְזֶה יָדוּעַ בַּכְּתָבִים שֶׁסּוֹד רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הוּא סוֹד כָּמוֹס וְסָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הִשִּׂיגוֹ כִּי אִם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְשָׁם בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיָן זֶה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְּמֹשֶׁה וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ וְכוּ', כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלָא נֵדַע וְעַל-כֵּן מִשָּׁם הוּא הַפְּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּמְתִּיק כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבְּכָל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת וּמִכָּל הַיְדִיעוֹת, כִּי כָּל פְּדְיוֹן וְהַמְתָּקָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיק אֵיזֶה דִּין הוּא עַל-יְדֵי חָכְמָה וְשֵׂכֶל שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ לְאוֹתוֹ הַדִּין, כִּי כְּלָא בְּמַחֲשָׁבָה אִיתְּבְרִירוּ (וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא עַיֵּן שָׁם), אֲבָל הַפְּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת וְהַחָכְמוֹת וְהוּא שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת וְהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלָא נֵדַע בְּחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן הוּא מַמְתִּיק הַכֹּל, עַד שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין לְמַעְלָה עִם זֶה הַפְּדְיוֹן לְהַעֲלוֹת מִשָּׁמָד לְרָצוֹן לְבַטֵּל כֹּחַ הַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא כְּלַל וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַיְצָרִין רָעִין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִדִּינִים לְבַטְּלָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם לִבְחִינַת רָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב: